

TALLINNA ÜLIKOOL

Peep Ehasalu, Lemme Hirv, Mari Hõbemets, Ott-Artur Kasera, Sofia-Elizaveta Katkova-Veršinina, Carolin Kleen, Kadi Kriit, Käti Kruuspan, Aliis Kuningas, Veronika Laur, Mark Norman Meristo, Maili Nuuma-Õunap, Maarja-Liisa Pintman, Käti Romandi, Greta Roosaar, Heini Roosimägi, Maris Sild, Kadi-Triin Varik

ELU PROJEKT

EUROOPASTUMINE, EL JA EESTI: POLIITILISE ELIIDI JA AJAKIRJANIKE ARUSAAMAD

Portfoolio

YID6001.YM, ELU - Erialasid Lõimiv Uuendus

Projekti juhendajad Barbi Pilvre-Storgard, Andres Kõnno, Tõnis Saarts

Tallinn 2023

SISUKORD

SISUKORD.....	2
1. PROJEKTI ARUANNE.....	3
1.1. Projekti lähteülesanne, eesmärgi kirjeldus.....	3
1.2. Probleemi olulisus, kirjeldus ja meetodite valik.....	3
1.2.1 Q-metodoloogia.....	4
1.3. Tegevuste kirjeldus ja sidusgruppideni jõudmine.....	4
1.4. Projekti jätkusuutlikkus.....	5
1.5. Tulemused.....	5
2. PROJEKTI TEGEVUSKAVA.....	7
3. MEEDIAKAJASTUS.....	9
4. PROJEKTI LIIKMETE ÕPIKOGE MUSE REFLEKSIOON.....	11
5. ALLIKAD.....	16
6. LISAD.....	17

1. PROJEKTI ARUANNE

Laiemalt, ehk rahvusvahelises mõttes uuritakse antud projekti raames kuidas meediadiskursused on kujunenud Euroopa projekti edendamiseks või takistamiseks ja kuidas need avalikkuse seas resoneeruvad, keskendudes kolmnurgale *eliit-meedia-avalikkus*. Projekti eestvedajad on seisukohal, et on ülioluline esile tuua euroopastumise teemaliste poliitiliste diskursuste vahendamise eripära kogu Euroopas, nimelt nn Vana- ja Uue-Euroopa ning idapartnerluse riikides.

Projektis osalevad peale Eesti veel Iirimaa, Belgia, Portugal, Ungari, Hispaania ja Gruusia. Tulemuste põhjal viiakse läbi võrdlev analüüs ning antakse omapoolsed poliitikasoovitused riikide ja Euroopa Liidu poliitikakujundajatele. Projekt kestab kuni 2024. aasta detsembrini ning on rahastatud Euroopa Liidu H2020 teadus- ja innovatsiooniprogrammi meetmetest.

1.1. Projekti lähteülesanne, eesmärgi kirjeldus

Eestis viiakse projekti „Euroopastumine, EL ja Eesti: poliitilise eliidi ja ajakirjanike arusaamad“ läbi Tallinna Ülikooli bakalaureuse- ja magistriõppe tudengite kaasabil koostöös ELU projektiga¹. Antud projekt on seotud rahvusvahelise projekti "Mediatized EU"² Eesti tegevustega.

Projekti eesmärk on mõista euroopastumist ja suhtumist Euroopa Liitu Eestis ning mõtestada Eesti poliitilise eliidi ja ajakirjanike arusaamu Eesti identiteedist EL osana ning seeläbi mõista Eesti ühiskonda läbi ühe teatud fookuse paremini.

Valimisse on kaasatud Reformierakonna, Sotsiaaldemokraatide, Isamaa, Parempoolsete, Keskerakonna, EKRE ning Eesti 200 liikmeid. Lisaks on kaasatud nii Eesti Rahvusringhäälingu, Postimehe, Delfi kui ka muude era meediakanalite nii eesti- kui venekeelseid juhtivaid ajakirjanikke.

1.2. Probleemi olulisus, kirjeldus ja meetodite valik

Antud projekti olulisus seisneb Eestis kui Euroopa Liidu osa ning euroopastumise mõtestamises. Empiirilise materjali kogumiseks on kasutatud struktureeritud intervjuude kogumise meetodit, intervjuukava oli eelnevalt kindlaks määratud ning koosnes 25 küsimusest. Iga projekti liikme tehtud intervjuud annavad oma panuse suuremast Mediatized EU uuringust, mille käigus analüüsitakse Eesti poliitilise eliidi ja

¹ <https://elu.tlu.ee/>

² <https://mediatized.eu/overview/>

ajakirjanike arusaamu Eesti identiteedist EL osana. Osalejad saavad ülevaate sotsioloogilistes küsitlustes kasutatavast Q-metodoloogiast ja õpivad seda kasutama. Selle metodoloogia abil analüüsitakse läbiviitud ankeetintervjuude tulemusi.

1.2.1 Q-metodoloogia

Q-metodoloogia uurib inimeste subjektiivseid hoiakuid (vaatepunkte). Reeglina ilmnevad need hoiakud teatud diskursuste kujul, mis esitatakse uuringus osalejate poolt sorteerimiseks/reastamiseks eelnevalt formuleeritud väidetena. Väited põhinevad varasematest uuringutest saadud kvalitatiivsetel andmetel. Q-metodoloogia raames analüüsitakse neid aga kvantitatiivselt. Seetõttu eeldatakse, et see meetod ühendab kvalitatiivsed ja kvantitatiivsed aspektid ning loob teatud silla kvalitatiivse ja kvantitatiivse lähenemise vahel. Q-metodoloogia peamine põhimõte on läheneda andmetele kui mustriks, mis ilmneb indiviidi vastustest. Selle tulemusena on Q-metodoloogia muutujaks isik ise, mitte tema arvamuste mõõt. Siin on loomulik küsimus, kui palju arvamusi Q-metodoloogia hõlmab, et andmeid pidada usaldusväärseteks. Vaatamata oma kvantitatiivsele fookusele, uurib Q-metodoloogia väheseid juhtumeid ja teeb seda nii põhjalikult, et meenutab kvalitatiivset lähenemist. Seetõttu võib vastajate arv olla üsna väike, näiteks 30, 50 või kuni 100, arvestades uurimistöö fookust.³

1.3. Tegevuste kirjeldus ja sidusgruppide ni jõudmine

Projektis osalevate üliõpilaste ülesanne oli läbi viia vähemalt 54 etteantud küsimustega suulist struktureeritud ankeetintervjuud Eesti poliitilise eliidi ja juhtivate ajakirjanikega. Valim jagunes projekti alguses orienteeruvalt pooleks – ½ poliitikud ning ½ ajakirjanikud. Struktureeritud suuliste ankeetintervjuude läbiviimine salvestati. Salvestusi kasutati ning kasutatakse ka edaspidiselt projekti tulemuste analüüsiks ja tõlgendamiseks ning need on projekti raames nähtavad või kuulatavad vaid projektiga seotud isikutele. Analüüsi käigus intervjuu andjad anonümiseeritakse. Küsimustikule vastamine toimus 7-palli skaala abil.

Projektisiseselt olid projekti liikmed jagatud rühmadeks – esmalt kolmeliikmelistesse, hilisemalt juba kuueliikmelistesse rühmadesse. Iga kolmeliikmeline rühm pidi läbi viima 9 ankeetintervjuud poliitikute ja ajakirjanikega. Projekti juhendajad olid loonud intervjuueeritavate tabeli, kuhu iga rühm pani kirja

³ L. Tsuladze. Quantitative Methods of Sociological Research. 2022.

potentsiaalsete intervjueeritavate nimed – sellega oli esmane plaan ja töödejaotus paigas.

Kuna projekt algas veebruaris, enne 2023. aasta Riigikogu valimisi, olid prioriteediks algul poliitikud ning pärast valimisi hakati intervjuerima ka ajakirjanikke. Kuna mõni rühm soovis intervjuerida vaid poliitikuid, sai mõni rühm võimaluse paralleelselt intervjuerida vaid ajakirjanikke. Intervjueeritavate valimise käigus üritati lähtuda ka diversiteedi mõttest, võttes arvesse, et valimisse kuuluks nii erinevate poliitiliste vaadetega (sh. erakondliku kuuluvusega) inimesi, kui ka erinevast soost ning erineva kultuurilise ja keelelise taustaga inimesi.

Iga alagrupp tegutses iseseisvalt, otsustades oma strateegia üle grupisiselt. Pärast ülesannete jaotust hakati kontakteerima potentsiaalsete intervjueeritavatega ja kohtumisi kokku leppima. Enamjaolt vastati kiirelt ning oldi nõus kohtuma. Intervjuud toimusid läbi veebi või näost näkku. Pärast iga intervjuud pidi olema täidetud ankeet (kas paberil või salvestatud PDF-failina) ning ankeedi vastused pidi läbi Google Forms'i saatma edasiseks analüüsiks, milleks kasutatakse Q-metodoloogiat. Lisaks ankeedile salvestati iga intervjuu, mille helifaili transkriptsioon intervjueeritava seisukohtade lühikokkuvõtetega laeti üles edasise analüüsi kirjutamiseks.

Projektiga seotud sidusrühmadeks on Eesti juhtivpoliitikud ning meediaajakirjanikud. Samuti on projekti tulemustest mõjutatud ka projekti juhendajad ning selle läbiviijad, olles otseses seoses käesoleva projekti tulemustega. Projekt mõjutab intervjueeritavaid viisil, kus projekti liikmetele on antud ülesanne projekti subjekte intervjuerida ning eelduseks on intervjueeritavate teadmised EL-ist, euroopastumisest ning Eesti positsioonist eelnevas. Sisendit oleme saanud projekti juhendajate poolt korraldatavatest temaatilistest loengutest, mille abil on lihtsam projekti sisu ning ankeetintervjuude küsimusi mõista.

1.4. Projekti jätkusuutlikkus

Projektis saavutatud väljundid (intervjuud, ankeedid, märkmed jms.) jäävad peale projekti lõppu juhendajate ning rahvusvahelise projekti mentorite omandisse. Peale Eesti projekti hakatakse saavutatud väljundite põhjal projekti rahvusvahelisel tasandil edasi arendama.

1.5. Tulemused

Antud ELU projektis osalejad omandasid kogemused intervjuerimisest (respondentidelt intervjuuks nõusoleku saamine ja fikseerimine, ankeetide täitmine, intervjuude salvestamine ja transkribeerimine, märkmete tegemine ja nende analüüs). Planeeritud 54 intervjuust viidi läbi 46. Tudengid töötasid läbi mitmeid teaduspõhiseid tekste: Mediatized EU projekti informatsioon, Robert Ladrech'i poliitiliste parteide ning euroopastumise analüüs ning Triin Toomesaare magistritöö "Erakondade euroopastumine Eesti Sotsiaaldemokraatliku Erakonna näitel". Samuti tegid rühmad intervjuude ning nende tulemuste põhjal juhendajatele analüüsivas vormis kokkuvõtte, mis on sisendiks rahvusvahelisse projekti "Mediatized EU", mis võimaldas projektis osalejatel tutvuda rahvusvahelise teadusprojekti läbiviimisega. Lõplik analüüs rahvusvahelise projekti tulemusena on liikmete poolt lubatud saata intervjuudes osalejatele.

Kuigi vastused varieerusid intervjueritavate puhul kogu skaala ulatuses, saab siiski välja tuua mõned väited, mille puhul vastused olid võrdlemisi sarnased. Esimesele küsimustiku väitele „Euroopa Liit on olnud efektiivne COVID-19 pandeemia meetmete rakendamisel” vastas suurem osa intervjueritavaid *6 - nõustun mingil määral või 5 - kahtlen, kas saab nõustuda*. Seevastu 11. küsimustiku väitele „Euroopa Liidu liikmelisus kahjustab Eesti majandust” vastas suurem osa intervjueritavad eitavalt ehk *1 - ei nõustu üldse*. Ka 20. väitele „Euroopa Liit levitab väärtusi, mis on moraalse allakäigu allikaks” ja 23. väitele „Euroopa Liidu toetus LGBTQ õigustele ähvardab eestlust” vastas suurem osa ühesuguselt, ehk *1 - ei nõustu üldse* ning vaid üksikud teatud vaadetega erakonnad erinesid ülejäänudest. Samasugust mustrit järgis ka väide, mille vastused on skaala täiesti erinevates otses ilma vahepealsete skaala väärtustega - nr. 25: “Ungari ja Poola pakuvad Euroopa Liidu liikmetena alternatiive, mida Eesti võiks järgida”, mille vastused olid enamuses kas *1 või 2 - ei nõustu üldse* või *peaaegu ei nõustu*, või siis *6 või 7 - nõustun mingil määral või nõustun täielikult*.

2. PROJEKTI TEGEVUSKAVA

Tegevuste nimetus ja lühikirjeldus	Toimumise aeg	Vastutav isik või rühm
Esimene kohtumine: rühma liikmetega tutvumine, projekti sisuga tutvumine, jagunemine kolmestesse gruppidesse, intervjueeritavate esmase valimi koostamine	14. veebruar	juhendajad: Barbi Pilvre-Storgard Andres Kõnno Holger Mölder Tõnis Saarts
Intervjueeritavate valimine ning otsimine, nimede lisamine ühisesse faili	veebruar-märts	<p>Grupeerunud kolmese alarühmad:</p> <p>Greta Roosaar (Nüüdiskultuur), Kadi Kriit (Võrdlev filosoofia), Maris Sild (Riigiteadused)</p> <p>Mari Hõbemets (Informaatika), Mark Norman Meristo (Õigusteadus), Ott-Artur Kasera (Õigusteadus)</p> <p>Maarja-Liisa Pintman (Eesti filoloogia), Lemme Hirv (Hariduse juhtimine), Peep Ehasalu (Nüüdismeedia),</p> <p>Heini Roosimägi (Riigiteadused), Käti Kruuspan (Pedagoogika), Veronika Laur (Sotsiaaltöö)</p> <p>Carolin Kleen (Õigusteadus), Käti Romandi (Kultuuriteadus), Sofia-Elizaveta Katkova-Veršinina (Kirjandusteadus)</p> <p>Aliis Kuningas (Haldus- ja ärikorraldus), Kadi-Triin Varik (Sotsiaaltöö), Maili Nuuma-Õunap (Riigiteadused)</p>
Intervjuude läbiviimine: intervjueeritavatega kontakteerumine, kohtumiste kokkuleppimine, intervjuerimine	veebruar-mai	Kõik kolmese rühmad eraldi

Vahearuanne: kuuestesse gruppidesse jagunemine, vahearuanne koostamine ja esitamine, esitluse koostamine ja ettekanne	21.03-28.03	Kõik kuuesed rühmad (rühm 1, rühm 2, rühm 3)
Esmane tulemuste analüüs	aprill	Kõik kolmesed rühmad eraldi
Gruppide esitlused: esialgsete tulemuste jagamine	aprill	Kõik kolmesed rühmad eraldi
Portfoolio koostamine: grupeerumine, ülesannete jagamine, oma osa tegemine	31. mai	<p>Projekti aruanne (Rühm 2): Carolin Kleen (Õigusteadus), Heini Roosimägi (Riigiteadused), Käti Kruuspan (Pedagoogika), Käti Romandi (Kultuuriteadus), Sofia-Elizaveta Katkova-Veršinina (Kirjandusteadus), Veronika Laur (Sotsiaaltöö)</p> <p>Projekti tegevuskava (Rühm 3): Maarja-Liisa Pintman (Eesti filoloogia), Mari Hõbemets (Informaatika), Lemme Hirv (Hariduse juhtimine), Peep Ehasalu (Nüüdismedia), Mark Norman Meristo (Õigusteadus), Ott-Artur Kasera (Õigusteadus)</p> <p>Meediakajastus (Rühm 1): Greta Roosaar (Nüüdiskultuur), Aliis Kuningas (Haldus- ja ärikorraldus), Kadi-Triin Varik (Sotsiaaltöö), Maili Nuuma-Õunap (Riigiteadused), Kadi Kriit (Võrdlev filosoofia), Maris Sild (Riigiteadused)</p>
Eneserefleksioonide esitamine	mai lõpp	Iga projekti liige individuaalselt
Esitluspäeva PowerPointi koostamine ja kokkupanek	2. juuni	Kogu projekti liikmeskond vastavalt portfoolio teemadele
Esitluspäev	7. juuni	Kogu projekti liikmeskond

3. MEEDIAKAJASTUS

Projekti meeskonna poolt koostatud artikkel avaldamiseks LUNAs ja TLÜ kodulehel, jagatavad ka sotsiaalmeediasse.

Ühe ELU projekti Euroopastumine

Euroopastumine, EL ja Eesti: poliitilise eliidi ja ajakirjanike arusaamad

Projekti raames õppisid osalejad läbi empiirilise uuringu tundma Eesti identiteeti Euroopa Liidu osana. Üheksateist üliõpilast said sissejuhatava ülevaate teemal Eesti, Euroopa Liit ja euroopastumise diskursus Eesti ühiskonnas ning viisid igaüks läbi mitu ankeetintervjuud (koos salvestusega) Eesti poliitilise ja ajakirjanduseliidi esindajatega, tehes tulemustest esialgse analüüsi.

Rahvusvahelise projekti "Mediatized EU" Eesti tegevuste raames õppisid osalejad läbi empiirilise uuringu läbiviimise tundma Eesti identiteeti EL osana.

Kursusel said 19 osalejat sissejuhatava ülevaate teemast Eesti, Euroopa Liit ja euroopastumise diskursus Eesti ühiskonnas ja viisid läbi 50 etteantud küsimustega suulist struktureeritud ankeetintervjuud Eesti poliitilise eliidi ja juhtivate ajakirjanikega. Ankeedi metodoloogia on kooskõlas projektis "Mediatized EU" kasutatava Q-metodoloogiaga. Struktureeritud suuliste ankeetintervjuude läbiviimine ka salvestati.

Enne ankeetintervjuude läbiviimist said projektis osalejad ettekujutuse euroopastumise mõistest ja teemast, sissejuhatuse projekti olemusest, eesmärkidest ja esialgsetest tulemustest, muu hulgas käesoleva ELU projekti juhendajate Andres Kõnno ja Barbi Pilvre osalusel 2022 sügisel valminud meediaanalüüsi raportist. Samuti anti ülevaade Eesti parteide suhtumisest euroopastumise protsessi (Tõnis Saarts), mis võimaldab laiemas kontekstis mõtestada Euroopa teemat ja euroopastumisest arusaamist Eesti ühiskonnas ning ühtlasi paremini mõista projekti raames tutvustatavat juba valminud meediaanalüüsi.

Osalejad said ülevaate sotsioloogilistes küsitlustest kasutatavast Q-metodoloogiast ja õpivad seda kasutama. Selle metodoloogia abil analüüsitakse läbiviidud ankeetintervjuude tulemusi.

Projekti eesmärk on mõista euroopastumist ja suhtumist Euroopa Liitu Eestis ning mõtestada Eesti poliitilise eliidi ja ajakirjanike arusaamu Eesti identiteedist EL osana ning seeläbi mõista Eesti ühiskonda läbi ühe teatud fookuse paremini.

Projektis osalejad teevad projekti lõpuks koos projekti juhendajatega täidetud ankeetide ja salvestatud intervjuude materjali esialgse analüütilise kokkuvõtte: kuidas mõistab Eesti poliitiline eliit ja ajakirjanikud euroopastumist ja Euroopa olemust, Euroopa Liitu.

Projektis osalejad õpivad läbi viima lihtsat sotsioloogilist küsitlust (suhtlemine informantidega, tutvumine uurimiseetikaga) ja analüüsima lihtsaid andmeid etteantud metodoloogia alusel.

Projekt "Mediatized EU" on teadusprojekt <https://mediatized.eu/> ja selles osalemine võimaldab projektis osalejatel tutvuda rahvusvahelise teadusprojekti läbiviimisega.

Projektis osalejad teevad projekti lõpuks koos juhendajatega täidetud ankeetide ja salvestatud intervjuude materjali esialgse analüütilise kokkuvõtte: kuidas mõistavad Eesti poliitiline eliit ja ajakirjanikud euroopastumist ja Euroopa olemust ning Euroopa Liitu.

Kokkuvõtte on sisendiks rahvusvahelisse projekti "Mediatized EU", mis võimaldab projektis osalejatel tutvuda rahvusvahelise teadusprojekti läbiviimisega.

Lisainfo

Projekti mentorid "Mediatized EU" raames Holger Mölder, Archil Chonchia TTÜ⁴

⁴ <https://www.tlu.ee/meediavarav/blogid/uhe-elu-projekti-euroopastumine>

4. PROJEKTI LIIKMETE ÕPIKOGEMUSE REFLEKSIION

Ott-Artur Kasera, õigusteadus: Projekti käigus puutusin kokku intervjuude läbiviimisega, mis oli minu jaoks täiesti uus kogemus. Lisaks sai harjutada kolmestest gruppides meeskonnatööd ning hiljem ka suuremates gruppides. Grupikaaslased olid väga asjalikud ja kohusetundlikud oma ülesannetes ja kõik tekkinud probleemid said ilusti lahendatud. Projekt pakkus kohe alguses palju huvi, sest jälgin pidevalt mis poliitikas toimub. Huvitav oli intervjuude tegemisel kohtuda erinevate vaadetega ajakirjanike ja poliitikutega, kellest mõne puhul olid vastused hoopis teistsugused kui oleks oodanud.

Sofia-Elizaveta Katkova, kirjandusteadus: Olen saanud reaalse kogemuse intervjuude läbiviimises ja intervjuumaterjalide töötlemises ja analüüsis. Oli tõesti kasulik ja väga asjakohane proovida rakendada praktikas teadmisi, mis olen saanud eelmises semestris õppeaine "Metodoloogiad ja meetodid humanitaarteadustes" raames. Pärast intervjuude läbiviimist ning materjalide transkribeerimise ja analüüsimise käigus mõistsin, et intervjuusid on väga raske iga kord ühtemoodi läbi viia ning isegi struktureeritud või poolstruktureeritud intervjuus saab intervjuueerija isiksus tulemust mõjutada ning oskus olla neutraalne on väga tähtis.

Carolyn Kleen, õigusteadus: Projekti käigus õppisin vähesel määral oma väikeses rühmas juhtivat rolli, suunates oma kolmeliikmelist gruppi tegevustele, andes nõu ning pidades järge erinevatel projekti tähtaegadel, et oma rühma asjad oleksid korrektselt ja õigel ajal tehtud. See aitas mul omakorda õppida suhtlema erinevate inimestega ja neid ühise eesmärgi nimel kokku tooma. Töö käigus õppisin intervjuusid läbi viies suhtlema inimestega, kelle arusaamad ning maailmavaated võisid oluliselt erineda minu maailmavaatest. Ka intervjuude tegemine, nende tulemuste lahtimõtestamine ja teistele edasiandmine on oskused, mis sellest projektist kaasa võtan. Grupisisene dünaamika nii suuremas kui väiksemas rühmas loksus lõpuks paika ning kõik vajalikud tööd ja ülesanded said tehtud – minu tänusõnad kõigile osapooltele!

Kadi Kriit, võrdlev filosoofia: Plaanisin ELU projektis osaleda alles teisel semestril, järgmisel õppeaastal, aga kuna kuulsin ühest teisest projektist, mis osalejaid ootas, otsustasin siiski sel kevadel ära teha. "Kahjuks" leidsin seetõttu Euroopastumise projekti ja see oli nii huvitav, et teine projekt jäigi minu poolt tegemata. Euroopastumise projektil oli kolm kogenud juhendajat, kellelt igaühelt oli palju õppida. Teoreetiline pool oli väga tugev ning kokkupuuted tipp-poliitikutega viisid tutvused nendega Facebookist pärisellu, veetsin pea terve päeva Riigikogus ning püüdsin vältida kohvikus kohvitavaid EKRElasi. Lisaks kogesin üllatusega, et minu poolt intervjuueeritud ajakirjanik, keda ise pidasin väga liberaalseks, osutus tegelikult palju konservatiivsemaks kui arvasin, ning arutasime koos teiste osalejatega, kas mitte ajakirjanikud ei püüagi end näidata neutraalsemana, kui ehk tegelikult ise hinges on. Mõttekohti ja avastusi tekkis teisigi, kokkuvõttes oli väga hariv kogemus, aitäh!

Käti Kruuspan, pedagoogika: Projekti käigus sain veelgi praktiseerida intervjuude analüüsi, mis mul eelnevalt aines "Uurimisseminar" tekitas raskusi. Kohati on keeruline täpselt tõlgendada intervjuueeritava vastuseid. Intervjuude käigus sain ka aru, et oluline osa on intervjuueeritava isiksusel. Mõni tahab kiirelt ja konkreetselt, teine aga tahab jutustada ja selgitada kõike. Selline intervjuude analüüsipraktika tuleb aga tulevikus magistritöö kirjutamisel kasuks. Õppisin ka enda kohta seda, et mul tuleb arendada endas algatusvõimet. Ootan liiga palju teiste juhendamist ega pruugi alati anda endast parimat. Kuna oli vaja suhelda täiesti võõraste inimestega, siis see aitas kaasa minu suhtlemisoskuse arenemisele. Kui varasemalt ma pole alati julgenud oma arvamust öelda, siis nüüd viisin end mugavustsoonist välja. Koostöö teiste liikmetega sujus ja usaldasime üksteist. Olime mõistvad ja tulime üksteisele vastu. Kõigil kujunes välja oma osa, millega oli neil mugav tegeleda ja milles nad olid pädevad.

Aliis Kuningas, haldus- ja ärikorraldus: Sain esmase kogemuse intervjuude läbiviimises. See protsess eeldas kontaktide otsimist ja loomist ning kokkulepete sõlmimist. Tegemist oli etapiga, mis sujus tegelikult kõige sujuvamalt, kuigi oli ilmselt kõige väljakutsuvam. Intervjuueeritavatega oli väga põnev kohtuda ning hiljem vastuseid vaadates tulid nende maailmavaatelised erinevused väga selgesti välja. Kõik kolm intervjuueeritavat olid väga vastutulelikud ja avatud, mistõttu oli nende intervjuueerimise protsess sujuv. Olen rahul, et just Euroopastumise projektiga liitusin ning tunnen, et olen sellest projektist saanud uusi teadmisi ja kogemusi, mis tulevad kasuks ka edasises õppetöös. Grupikaaslastega sujus töö hästi ning ei tekkinud lahkkelisid ega muid probleeme. Tõenäoliselt saaks selle projekti raames õpitu siduda tulevikus ka lõputöö teemaga - see muudaks selle projekti kasuteguri veelgi suuremaks. Üleüldine kogemus, mis sellest projektist sain, on positiivne.

Veronika Laur, sotsiaaltöö: Minu õppimiskoht oli leida piisavalt palju respondente nii tuntud poliitikute, kui ka ajakirjanike seast, mida proovisime teha etteantud tähtaja lõpuni. Selleks arutasime rühmas, keda võiksime kaasata projekti, arutasime erinevaid võtteid, kuidas seda teha. Meeskonnatöö ning iga meeskonnaliikme roll on oluline ja vajalik ülesande täitmiseks mõeldud grupi tüübis, sain õppida palju teineteise käest nii väikses, kui ka suuremas grupis. Samuti igale rühmale on omane see, et igas rühmas kujunevad välja liidrid, eestvedajad, kes on teistest veidi aktiivsemad, seda näitas ka meie nii väikse, kui ka suure grupi dünaamika. Projekti käigus saime samuti juurde oskusi kuidas intervjuude läbiviimiseks ette valmistuda, kuidas need läbi viia, saadud andmeid tõlgendada, arvestades, kes on respondendid. Projekt oli huvitav ka selle poolest, et sain vahetult suhelda tuntud inimestega meediast ning poliitikast, kuigi see on intervjuueerimiseks keskmisest keerulisem sihtrühm.

Mark Norman Meristo, õigusteadus: Peamine õppetund projektiga töötamisel oli järjepidevus. Intervjuueeritavad on tiheda graafikuga ja suure vastutusega inimesed. Isegi, et enamik neist olid nõus intervjuud andma ning olid ka varem tudengitele projektidel abikäe ulatanud, pidi nii mõnelgi korral kirjutama rohkem kui ühe või isegi kaks korda, et vastust saada. Mulle oli kohati raske ka neutraalseks

jäämine. Vahel oleks tahtnud intervjueeritavate argumentidele vastu vaielda, kuid eesmärk polnud nendega arutellu astuda vaid neilt võimalikult täpseid ja põhjalikke kirjeldusi nende endi vaadete kohta saada. Meie grupis olid kõik initsiatiivikad, seega koostööga probleeme ei tekkinud - kõik tegutsesid ühise eesmärgi nimel: et töö tehtud saaks.

Maili Nuuma-Õunap, riigiteadused: Projektis osalemine andis hea kogemuse intervjuude kokkuleppimiseks ja läbiviimiseks. Kuna mul varasemad kogemused selles osas puudusid, siis oli tegemist mõnevõrra eneseületusega, kuid kokkuvõttes leian, et võin enda üle uhke olla. Võin julgelt väita, et selline nn “pea ees vette hüppamine” ehk siis iseseisvalt tuntud inimestega kohtumiste kokkuleppimine ja läbiviimine andis kõvasti enesekindlust ja arendas suhtlemisoskust. Rühmakaaslaste kohta võin ainult kiidusõnu öelda. Väga aktiivsed, toredad ja abivalmid inimesed, kelle poole alati julgelt oma muredega pöörduda sain. Arvan, et saime oma ülesannetega hästi hakkama ning andsime olulise panuse projekti edukaks elluviimiseks.

Maarja-Liisa Pintman, Eesti filoloog: Projektis osalemine andis mulle poliitikavaldkonna kohta palju uusi teadmisi. Sellel alal orienteerumine on elus väga oluline, kuna valides otsustame, kes meie riigis toimuvat juhtima hakkavad. Intervjuude vastuseid analüüsid sain võrrelda erinevate vaadetega inimeste mõtteid, arvasin mitmete oluliste teemade kohta. Avastasin, kuidas teatud poliitilise skaala (parem-vasak, konservatiiv-liberaal) osasse kuuluvad inimesed erinevad ka erakonna stereotüübist. Mõni vastus oli etteaimatav, mõni vastaja aga üllatas. Rühmana tegemist vajavad asjad said tehtud, paraku tuli täiskasvanud inimestele pidevalt nende kohustusi meelde tuletada. Iga ülesande juures pidin ise initsiatiivi üles näitama, ühendust võtma ja ülesandeid meelde tuletama. Projektis osalemine kinnitas mulle, et olen väga kohusetundlik. Õnneks sai tänu töökatele kaasliikmetele kõik siiski õigeaegselt tehtud. Poliitiline eliit ja ajakirjanikud said intervjueeritud, kohustuslikud tööd esitatud ja esitletud, uued teadmised omandatud - arvan, et projekti võib edukaks pidada.

Käti Romandi, kultuuriteadus: Kirjutan lõputöö intervjuude põhjal ning antud ELU projekt andis mulle palju uut mida meeles pidada - koht peab olema vaikne, et oleks hästi salvestust kuulda, küsimused läbi mõeldud, enda tutvustamine (tark oleks kirjutada teatav sissejuhatus ja see pähe õppida). Neid kõiki saan tulevikus kasutada. Minul oli suurim probleem intervjueeritavate leidmisega, kuid see sai ületatud. Minu tiimi koostöö oli üsna hea, kuid tootsin välja, et meie grupi tugev lüli oli kindlasti Carolin Kleen, kes oli probleemide lahendamisel suur abi. Mulle see projekt meeldis, sest mind on alati poliitika teataval määral huvitanud.

Greta Roosaar, nüüdiskultuur: Isiklikult olid minu jaoks projektis kõige põnevamad ja olulisemad intervjuerimise protsess ja loengud. Loengute osas oli üks põnevamaid Archil Chonchia loeng Georgia poliitilisest olukorrast tänasel päeval ning grusiinide pikast ja keerulisest suhtest Venemaaga. Intervjuerimise osas oli minu jaoks uus kogemus ankeetintervjuu läbi viimine. Kuigi olen paljudes erinevates

formaatides intervjuusid teinud (nii raadios, teles kui ka kirjutavas meedias), siis ankeetintervjuu puhul tundsin, et pean seda tegema teisiti. Sealjuures oli tähtis ka eesmärk, st teadusprojektiks info kogumine, mis tegi neutraalsuse olulisemaks, kui minu seniste kogemuste puhul. Just viimast pean vajalikuks kogemuseks, kuna plaanin käesoleva aasta teises pooles seoses oma magistritööga fookusgruppide intervjuusid läbi viia ning pean oluliseks, et suudan seal säilitada neutraalsuse ning mitte ise osalejate vastuseid mõjutada. Kõige keerulisem on projektis praegune, viimane etapp, milles peame kogu suure grupiga koostööd tegema. Minu jaoks on teiste inimeste usaldamine pigem keeruline ning ELU projekti käigus tuleb seda paratamatult harjutada. Samas kui see usaldus end ära tasub, pakub õnnestunud grupitöö oluliselt suuremat saavutusetunnet, kui individuaalne pingutus.

Heini Roosimägi, riigiteadused: Kõige olulisema kogemuse sain just intervjuude läbiviimisel, mis on eelkõige toeks minu järgmisele aastale planeeritud magistritöö kirjutamisel. Varasemalt olen vabas vormis intervjuusid läbi viinud seoses oma bakalaureusetöö uurimisega, millest on möödunud väga pikk aeg. Esmakordselt viisin läbi ankeetintervjuusid struktureeritud vormis. Teise olulise asjana tooksin välja meeskonnatöö inimestega, kellega varasemalt puudus kokkupuude. Kuigi igapäevaselt nii tööl kui muudes tegevustes olen alati meeskonnamängija ja minu jaoks on meeldiv meeskonnaga koos töötada, siis käesoleval kujul, kus grupp koosnebki üksteist mittetundvatest õpilastest, on olukord kindlasti põnevam. Koostöö on sujunud sellele vaatamata kokkuvõttes kenasti. Kuna meie grupis tekkis probleem intervjuueeritavate leidmisega ja kontakti saamisega, siis siinkohal on samuti oluline välja tuua, et saime teadlikult proovile panna veenmisoskust (mida rohkem peale 2023. aasta Riigikogu valimisi, seda raskem oli nt. poliitikutega kontakteeruda). Viimase asjana tooksin välja ka saadud tulemuste tõlgendamise, mille puhul tegime oma grupis tabeli intervjuueeritavate hinnangute osas, mis tõi välja intervjuueeritavate erinevad arusaamad küsimustikust ja teemast.

Maris Sild, riigiteadused: Heaks kogemuseks hindan kindlasti intervjuude läbiviimist. Kuna koolitöö raames olen läbi viinud varem mõne üksiku intervjuu, kuid magistritöös neid kindlasti tegema pean, siis see oli kindlasti väärtuslik kogemus. Väljakutseks oli kindlasti intervjuus erapooletuks jäämine. Lisaks andis mulle palju juurde loeng-seminar euroopastumisest, aitas seda paremini mõista ning näha ka erinevate maailmavaadete vaatenurki. Väga huvitavaks oli ka seminar, kus otsisime erinevate erakondade euroopastumise jooni ja tunnuseid. Lisaks oli projektis osalemine ka hea meeskonnatöö kogemus. Rühmakaaslased olid töökad ning koostöö sujus, hoolimata meie väga kiiretest elutempodest ja erinevatest graafikutest. Hea oli ka see, et rühma sees oli märgata, et jagame ühist väärtusruumi, see kahtlemata ka lihtsustas meie koostööd.

Kadi-Triin Varik, sotsiaaltöö: Projektis osalemine andis võimaluse panna ennast proovile intervjuude läbiviimisel ning kontakti leidmisel poliitikute ja ajakirjanikega. Projekti käigus, minu jaoks, kõige olulisem kogemus oli intervjuueerimise kogemus. Kuidas saada eliit poliitikuga kontakti, kuidas pöörduda ja nad

endaga rääkima saada. Mina kasutasin ära EKRE üritust "Päästame Eesti!", kus lihtsalt astusin poliitikutele ligi ja palusin mõne minuti nende ajast. Pole kunagi intervjuud teinud, pole kunagi niimoodi kellegi poole avalikult pidanud pöörduma, seega oli selline väljakutse minu jaoks veidi hirmutav, sest äkki keeldutakse ning tegemist oli ka avalike üritustega. Minu üheks ootuseks oli näha, kas ja kui alati on poliitikud vahetult enne valimisi sellest ettevõtmisest osa võtma. ELU projekt oli huvitav ja silmiavav. Olen tänulik, et sain võimaluse küsitleda poliitikutid ning näha ja kuulda neid ka päriselt, mitte ainult teleekraani vahendusel. Arvan, et projekti eesmärgid, kogu grupi koostöona, on saavutatud.

5. ALLIKAD

1. Mediatized Discourses on Europeanization and Their Representations in Public Perceptions.
Kättesaadav arvutivõrgus: <https://mediatized.eu/overview/>
2. Tsuladze, L. Quantitative Methods of Sociological Research. 2022
3. Ühe ELU projekti Euroopastumine. Kättesaadav arvutivõrgus: <https://www.tlu.ee/meediavarav/blogid/uhe-elu-projekti-euroopastumine> Tallinna Ülikool. 2023

6. LISAD

1. [Ankeetküsimustik](#)
2. [Intervjueeritavate tabel](#)